

Говорећи на комеморацији поводом смрти Биљане Ковачевић Вучо, у Скупштини града Београда, 21. априла 2010, Светлана Лукић је рекла: „Једног дана, када неки председник Србије за Биљану каже, као што је Обама рекао за Дороти Хејт, да је мајка цивилног покрета и херој стотина хиљада грађана Србије, знаћемо да је ова Србија заслужила да је зовемо нашом земљом“ [\[1\]](#) .

„Ова Србија“, изгледа, још дуго неће заслужити да јој грађанистичка елита укаже ту част да је призна за своју земљу. За обичног човека за то су првенствено заслужни наши грађанисти, па и „бранитељи и бранитељке људских права“ из њихових редова. Јер, ако ишта смета код њих, то је становиште парцијалности, селективна примена одређених начела, зависно од идеолошке припадности људи о којима се ради. Рецимо, ако „Другој Србији“ неко упути ружне речи, онда је то ужасно, вулгарно, увредљиво, „говор мржње“... Ако, пак, „Друга Србија“ такве исте речи употреби у нападу на своје истомишљенике, онда је то сасвим оправдано. Јер, како нас је подучила Светлана Лукић истом приликом: „А које су то речи адекватне и нису претеране када треба говорити о смрти, клању, геноциду, атентату, хомофобији, шовинизму и фашизму?“ [\[2\]](#) .

Једнако се „Друга Србија“ односи и према људским правима. Сви ти силни самозвани браниоци људских права устаће као један, ако се само додирне влас косе неког њиховог идеолошког истомишљеника. Али, ако је посреди неко ко не мисли као они, е онда се таквима може и глава одсећи. Људскоправаша ће се правити као да се ништа битно не догађа. Тако није било са изворним бранитељима људских права у Србији, из осамдесетих. Премда оптуживани да су либерали и српски националисти, они су са једнаким уверењем бранили људска права и ауторитараца, попут албанских сецесиониста, као и хрватских или муслиманских националиста, попут Параге или Изетбеговића [\[3\]](#) . Кршење људских права једноставно је кршење, ма о коме да је реч.

Најновији пример двоструких стандарда и лицемерја наших данашњих људскоправаша јесте оно што се дешава са двоје асистената Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, мр Зораном Чворовићем и мр Соњом Спасојевић. Они су приредили књигу „Истина о случају владике Артемија“ [\[4\]](#) , у којој су сабрали већ објављене чланке различитих аутора о овом проблему. Треба одмах рећи да су Чворовић и Спасојевићева ову књигу приредили у својству ангажованих интелектуалаца, ван факултета, као приватна лица.

Међутим, онда смо у *Блицу* (22. април) могли да прочитамо следеће: „Истовремено је штампана књига која је такође требало да буде у одбрану владике Артемија. Не зна се ни ко ју је платио ни штампао. Потписани су једино приређивачи магистри на Правном факултету у Крагујевцу, Зоран Чворовић и Соња Спасојевић. Руководство факултета оградило се од ове књиге. У *Блицу* је речено да чекају одговор СПЦ после чега ће одлучити о судбини приређивача“

[\[5\]](#)

Најпре сам помислио да је реч о типичном *Блицовом* спиновању. Те новине су, као што је сваком разумном посматрачу наших прилика познато, један од главних носиоца кампање којом се подстичу поделе и сукоби у СПЦ и којом се настоји да се читава Црква искомпромитује. „Немогуће је да су се колеге из Крагујевца стварно обратили СПЦ са питањем шта да раде са своје двоје асистената“, помислио сам. Идеја да би нечији посао на Универзитету могао бити угрожен само због објављивања књиге из црквене проблематике толико је супротна елементарним академским слободама и представља толико јасан пример политичке дискриминације, да сам једино могао да помислим да је све то „Блиц“ једноставно измислио.

Међутим, већ сутрадан сам на званичном сајту СПЦ наишао на вест под насловом: „Пријем ректора Универзитета у Крагујевцу“ [\[6\]](#). У њој стоји да је патријарх српски Иринеј примио крагујевачког ректора Слободана Арсенијевића и декана Правног факултета Предрага Стојановића. Предмет ове посете био је управо случај поменутих асистената. Већ у трећој реченици вести се каже да је ректор „посебно нагласио да добри односи између Универзитета и СПЦ не могу и не смеју бити нарушени самовољним и неодговорним иступима појединаца, као што су јавни иступи мр Зорана Чворовића и мр Соње Спасојевић, асистената Правног факултета, који су се укључили у својеврсну кампању против легитимних одлука Светог архијерејског синода поводом ситуације у Епархији рашко-призренској“. Затим је ректор објаснио да је и његов универзитет, „као и сваки универзитет, осетљив на сваки вид угрожавања његове аутономије“, због чега „ни академском особљу Универзитета, уз уважавање личних слобода и права, не припада право да угрожавају аутономију Српске цркве“.

Слично је говорио и декан Правног факултета. Он је, како стоји у саопштењу, „обавестио Његову светост да ниједан орган Универзитета и Правног факултета не стоји иза ставова које у јавности износе двоје поменутих асистената и од истих се јавно ограђује, поштујући одлуке Светог синода на челу са патријархом“.

„Јадни ти асистенти!“, помислио сам. „Ректор и декан да се због њих извињавају патријарху?! Њихова академска каријера је овим запечаћена!“. Јер, свако ко је на универзитету зна колико су асистенти рањиви и колико их је лако отерати с факултета. Када дође време реизбора једноставно се појави други кандидат, коме се у реферату да предност и – готово. Или, чак ако је реферат за реизбор и позитиван, на гласању се појаве уздржани гласови, не постигне се тражена већина (јер сва наша изборна тела раде на ивици кворума) и онда се кандидату само тугаљиво саопшти: „Жао нам је, али нисте прошли. Шта да се ради...“

Најгоре је што су, затим, јавности постали доступни дописи које су владика Атанасије, у својству администратора Епархије рашко-призренске и владика Амфилохије, у име Архијерејског синода СПЦ, нешто раније упутили ректору крагујевачког универзитета [\[7\]](#). У тим дописима ректору, износи се претпоставка да се „иступи двоје асистената Правног факултета одвијају без Вашег знања, као и без сагласности Наставно-научног већа“ и истиче очекивање „да се Правни факултет и Ректорат јавно ограде од оваквих иступа који дискредитују високообразовне установе, али и њихове односе са Српском православном црквом“.

А сад, замислите следећи случај. Светлана Лукић је у цитираној реченици „хомофобију“ изједначила са „клањем, геноцидом и фашизмом“. Замислите, сада, да су Чворовић и Спасојевићева, такође приватно, објавили књигу у којој оштро нападају СПЦ због њене „хомофобије“ – оптужба која је, иначе, за цркву уобичајена и редовна у другосрбијанском идеолошком вокабулару. И сад замислите да је све остало исто – протестни допис Синода, чланак у новинама у којем се напада дотична књига, ограђивање управе факултета, очекивање да црква каже своју реч „после чега ће се одлучити о судбини приређивача“, посета ректора и декана патријарху, извињавање и ограђивање... А све уз заклинање највиших представника универзитета да ће они „поштовати одлуке Светог синода, на челу са патријархом“.

Мислите ли да би ико жив у Србији остао од заглушне дреке о „угрожавању људских права“ и „клерикализацији универзитета“, од намргођених спикера *Б92* који читају патетична саопштења на десетине људскоправашких НВО, од округлих столова на ту тему, од специјалних емисија са Марком Караџићем као главним гостом, од коментара забринутих колумниста и још забринутијих писама председнику Тадићу...? Мислите ли да би ико остао жив од посета представника различитих комитета за људска права из Брисела и Вашингтона, од Јелка Кацина и његове намргођености због још једног „доказа неспремности Србије за ЕУ“, од згражавања европских комесара и апела згађених париских и њујорских „либералних интелектуалаца“...? Случај Чворовића и Спасојевићеве несумњиво би у засенак бацио чак и судбину керуше Миле!

Овако, ником ништа, „појео вук магарца“. Људска права, очигледно, ионако нису за сваког, већ само за лојалне поданике Империје. Чворовић и Спасојевићева нису међу њима, они не негују правилни идеолошки дискурс који би их као такве легитимисао. Штавише, можда чак мало сметају неким локалним оперативцима или идеолозима Империје? Зато, медији о њима неће извештавати, браниоци људских права за њих неће знати, „грантова“ за њихову заштиту неће бити...

Али, они којима је заиста стало до људских права, они који су истински либерали и демократе, знаће већ колико је све то што се дешава са Чворовићем и Спасојевићевом погрешно. Заиста, ова кампања са владиком Артемијем отишла је мало предалеко. То већ почиње да личи на хистерију, у којој се губе сва мерила достојанства. Човек се мора запитати шта ће то цркви, шта ће то крагујевачком универзитету? Чворовића и Спасојевићеву треба оставити на миру. Они имају право да износе своја мишљења о црквеним споровима, чак и да у њима заузимају страну, а да то не сме да утиче на њихов академски статус. Ово ипак није 12. век.

Са друге стране, Србији су и даље, нажалост, као у осамдесетим, потребни истински борци за људска права. Дакле, уместо ових другосрбијанских глумаца—људскоправаша, којима је до људских права стало само у мери у којој њихова одбрана доноси „грантове“ Империје, потребно је наново образовати одборе интелектуалаца и представника стварног цивилног друштва. Та тела би у јавности деловала као истински, аутономни заштитници људских права и упозоравала на њихова кршења независно од политичког или идеолошког опредељења саме жртве.

У тренутку када овај текст буде објављен знаће се одлуке Светог архијерејског сабора о владици Артемију. Надамо се да ће тиме бити стављена тачка на ову нелепу епизоду наше новије црквене историје. Надамо се да ће тиме бити стављена тачка и на овај ружан случај академског застрашивања двоје крагујевачких асистената.

---

[1] <http://www.pescanik.net/content/view/4891/177/>

[2] Исто.

[3] Види књигу *Одбор за одбрану слободе мисли и изражавања: саопштења и други документи*, приредио Коста Чавошки, „Службени гласник“, Београд 2009.

[4] Књига се у електронском облику може пронаћи на следећој адреси: http://www.4shared.com/get/271776079/ea72172c/o_artemiju.html;jsessionid=_A2C4EE42CC68BC0745450EE9725F1106.dc211

[5] <http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/186196/Lazni-potpisi-na-peticiji-grupe-monaha--za-odbranu-vladike-Artemija>

[6] http://www.spc.rs/sr/prijem_rektora_univerziteta_u_kragujevcu

[7] <http://borbazaveru.info/content/view/2304/1/>